

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

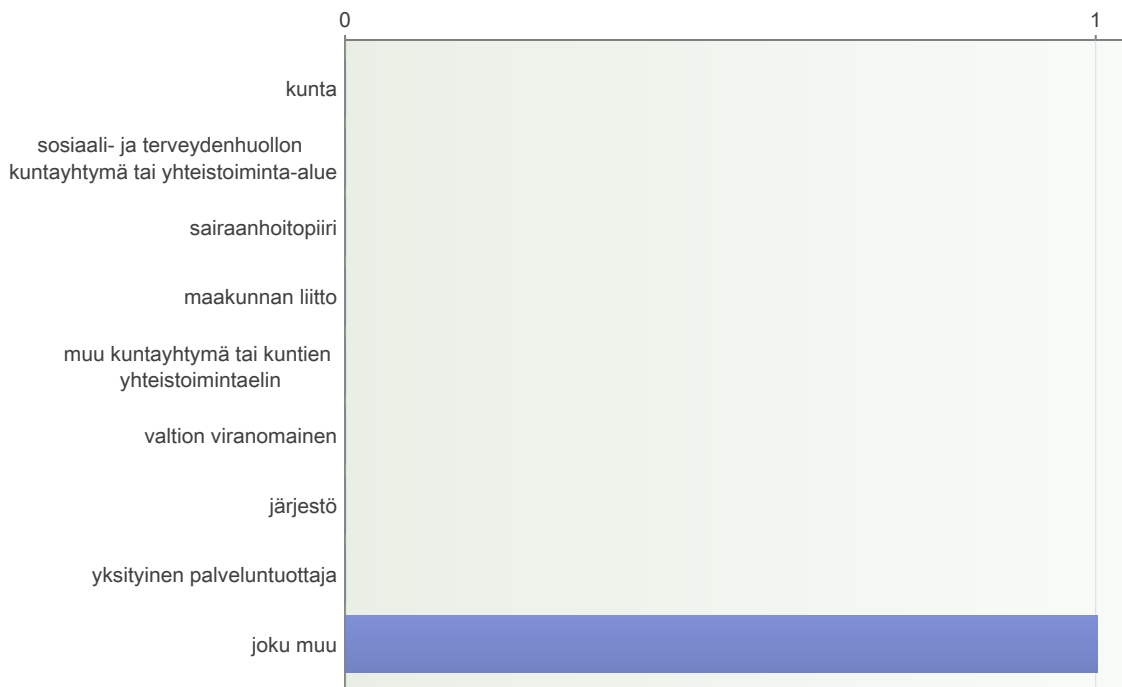
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	Asta Niskala	Asta Niskala, asta.niskala@poskelappi.fi, 040 595 2388	12.12.2017	Henkilöstön työkokous

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

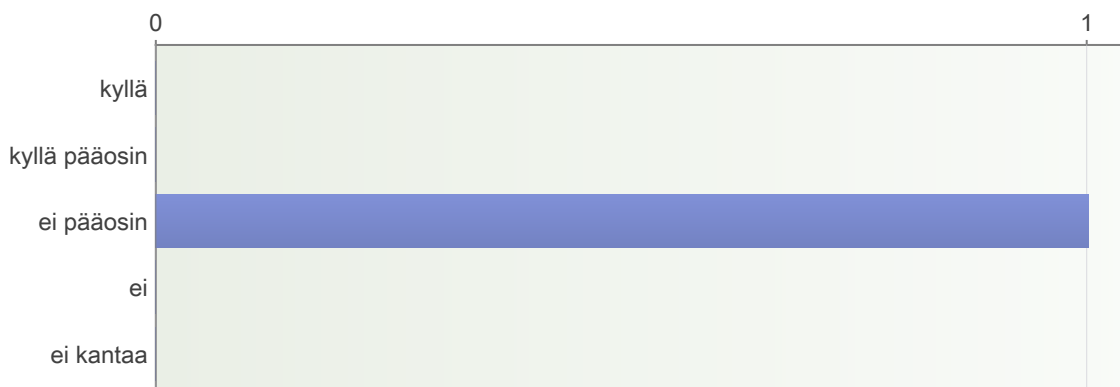

Avoimet vastaukset: joku muu

- Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen henkilöstö ja LAPE- ja I&O-hankkeiden kehittäjäasiakasryhmät

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Haasteena nähdään, miten käytännössä taataan kaikille tasapuolinen asema palvelujen saatavuuden ja toimivuuden kannalta. Alueelliset erot ovat suuria palvelutarjonnan suhteen, ja välimatkat etenkin Lapin alueella ovat pitkät. Etä- ja digipalveluilla ei voi täysin korvata palveluja eikä henkilökohtaista kontaktia työntekijään. Vastuu palveluista jää pitkälti asiakkaalle, minkä vuoksi läheisten ja edunvalvojien rooli tulee kasvamaan. Huolena on, mistä tähän saadaan resurssit, sillä usein asiakkaiden elämäntilanteet ovat jo valmiiksi kuormittavia. Palveluneuvonnan ja -ohjauksen merkitys tulee korostumaan. Mistä tähän saadaan riittävät resurssit ja ammattitaitoinen henkilöstö, joka tuntee laajan palvelukentän? Haasteena on myös, miten palvelua tarvitseva ja palvelun tarjoaja saadaan kohtaamaan.

Tarvitaan saamenkielisiä ja kulttuuritaustaisia palveluita, niistä tiedottamista ja kehittämistä, palveluohjauksen parantamista. Tällä hetkellä ei ole juurikaan yksityisiä palveluntuottajia ja käytännössä valinnanvapautta ei ole. Yhdenvertaisuus ei toteudu palvelujen omakielisyyden osalta. Valinnanvapauslaki ei ota kantaa valtakunnan rajojen ulkopuolelle ylettyvästä valinnasta, saamelaisia asuu neljän valtakunnan alueella.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mikäli rakenteet ja palvelut onnistutaan muodostamaan ja luomaan niin että on oikeasti mistä valita koko Suomessa. Idealisuunnitelma on hyvä mutta toteutus ja realismi kohtaavat lain ideaalin kehnosti. Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet omiin palveluihinsa ovat keskeisesti riippuvaisia paitsi alueella olevista palveluista, myös niistä saatavilla olevasta tiedosta. Palveluohjauksen merkitys korostuu ja koordinoitua tarvitaan. Esimerkiksi asiakas ei voi hakea palvelua, jota ei tiedosta tarvitsevana tai jota ei olekaan olemassa.

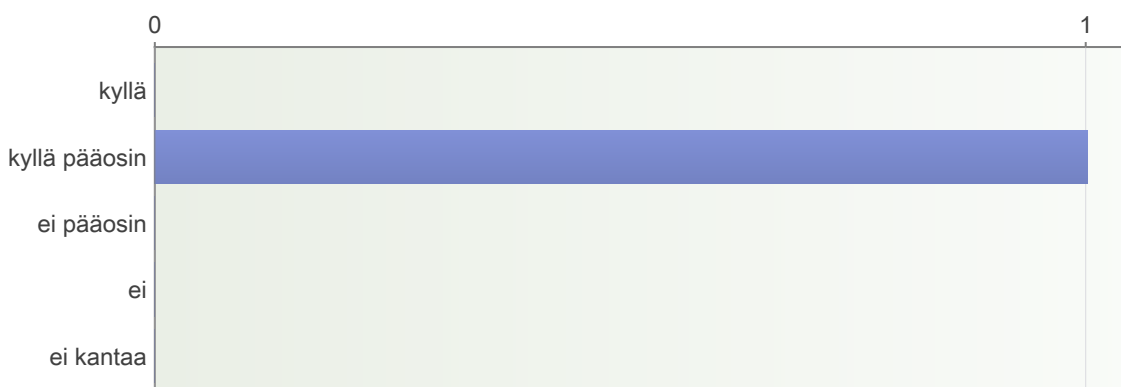
Lapissa ei ole samaa mahdollisuutta valintaan tai palveluiden tuottajiin, jolloin valinnanvapaus ei kohtele asiakkaita yhdenvertaisesti (vähemmistöt, esimerkiksi saamelaisväestö).

Onko asiakkaalla liikaa "velvollisuutta" itse ottaa vastuuta palveluistaan. Korostuu vahva palveluohjauksen tarve ja tiedotuksen merkitys, jotta asiakkaalla on mahdollisuus tehdä valintoja tarvittavan tiedon varassa. Tiedotuksen ja palveluohjauksen tulee olla myös saamelaisväestölle omalla saamenkielellä (pohjois-, inarin- ja koltansaamalla).

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon asiakkailla ei ole yhdenmukaista mahdollisuutta valintaan. Sosiaalihuollon asiakas pääsee valitsemaan palveluitaan vasta kun on maakunnan liikelaitoksen palvelutarpeen arvioinnin perusteella päässyt asiakassetelin tai henkilökohtaisen budjetin valinnan piiriin.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Luonnokseen oli eritelty erikseen opiskelun, työn ja paljon palveluita tarvitseville mahdollisuus hakea palvelunsa oman valintansa mukaisesti. Mikäli järjestelmä toimii, kuten on kirjoitettu, tahtotila on hyvä. Yksittäisen palveluntarpeen osalta voi olla toimiva.

Riippuu pitkälti suoran valinnan palveluista, mitkä ovat todelliset tarjolla olevat palvelut asukkaan lähialueilla. Palveluntarpeen arvioinnin kesto; arvioinnissa on tavallista, että varsinkin monisyisissä tapauksissa arviointi voi kestää pitkään. Asiakkaan tai perheen tilanne voi muuttua nopeallakin aikataululla. Pysyvätkö palvelut ajantasaisina, kuka niitä koordinoi, onko riskinä, että asiakassetelin myöntämistahot ovat levällään?

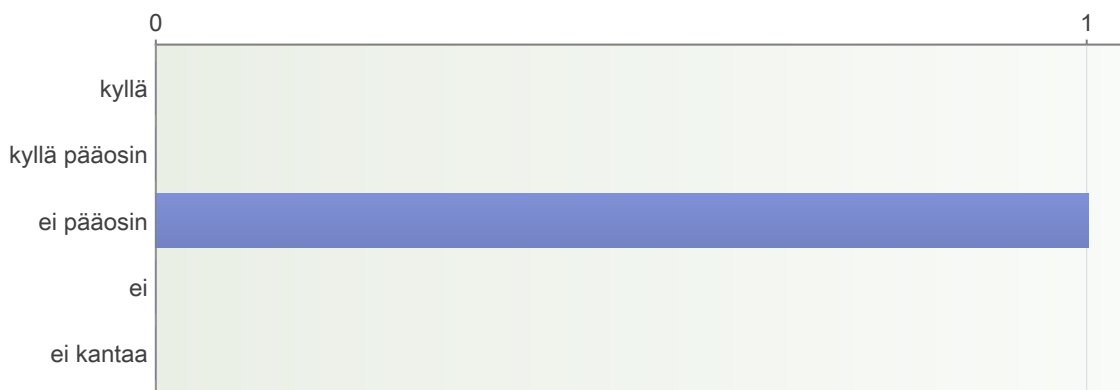
Sallan kehittäjäasiakkaat ja työntekijät:

Laadun seuraamiseksi pitää luoda valtakunnallisesti yhtenäiset mittarit, joilla laatua voidaan seurata, ja ne tulee olla julkisesti nähtävillä. Palvelujen sisällöstä tulee olla nähtävillä tarkkaa tietoa, kuten miten syödään ja miten kohdellaan, henkilöstön koulutus, sama henkilö aina, luottamus työntekijään ja aikatauihin, mahdollisuus tavata työntekijä tai tutustua yksikköön. Asiakkaiden ja omaisten antama palaute tulee olla julkisesti nähtävillä. Lain toteutuminen edellyttää sähköisen neuvonnan kehittymistä, mutta erityisesti ikäihmisten kohdalla tarvitaan henkilökohtaista tapaamista.

Palvelun valintaan tulee saada tukea, vaikka edunvalvoja, omainen huolehtii itse niin kauan, kun on mahdollista ja/tai hoitotahto. Hoitotahto pitäisi olla palveluntuottajaa velvoittava.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

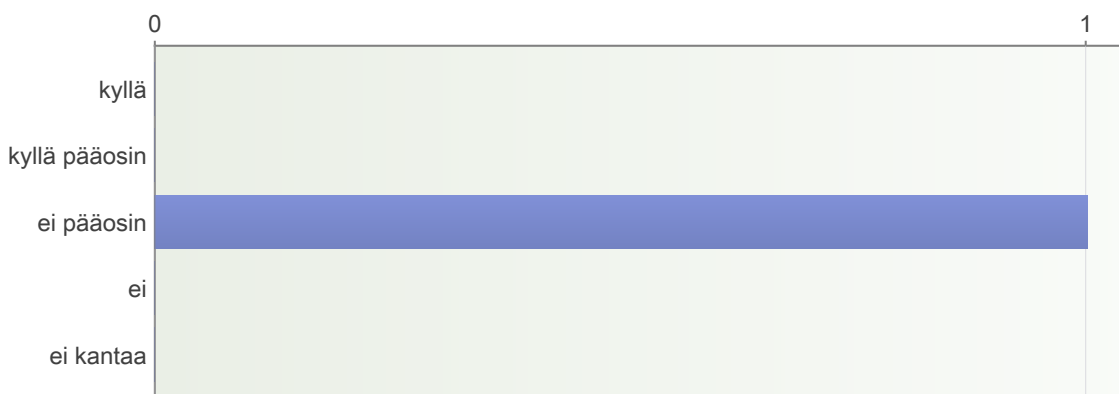
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos sisältää edelleen riskin palvelujen yhteensovittamisen onnistumisesta. Asiakkaalla on mahdollisuuksia, mikäli hän kykenee valitsemaan eniten terveyshyötyä tuottavat palvelut.

Yhteensovittamisen puuttuminen johtaa pahimmillaan asiakkaan palvelujen sirpaloitumiseen siten, ettei mikään taho ota kokonaisvastuuta. Toimija-/tuottajakentän laajeneminen vaikeuttaa yhteensovittamista. Miten maakunta käytännössä tästä yhteensovittamisesta vastaa, jos tehty yhteinen asiakassuunnitelma ei velvoita kaikkia palveluntuottajia? Palveluohjauksen ja vastuutyöntekijän rooli tulee olla vahva paljon palveluita käyttävien ryhmien osalta.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Integraatiota on vaikea toteuttaa, jos palveluntuottajia on paljon. Lisäksi maakunnan liikelaitoksella on omat lakisääteiset palvelunsa. Asiakassuunnitelma ei riitä integroimaan etenkin paljon palveluja käyttävien asiakkaiden lukuisia eri palveluja. Integraation tulisi tapahtua järjestelmä-, ei pelkästään yksilötasolla. Vertikaalinen integraatio on haasteellinen (mm. tieteellinen/tutkimuksellinen näkökulma, ja miten tutkimus ja käytäntö integroituvat yhteen).

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

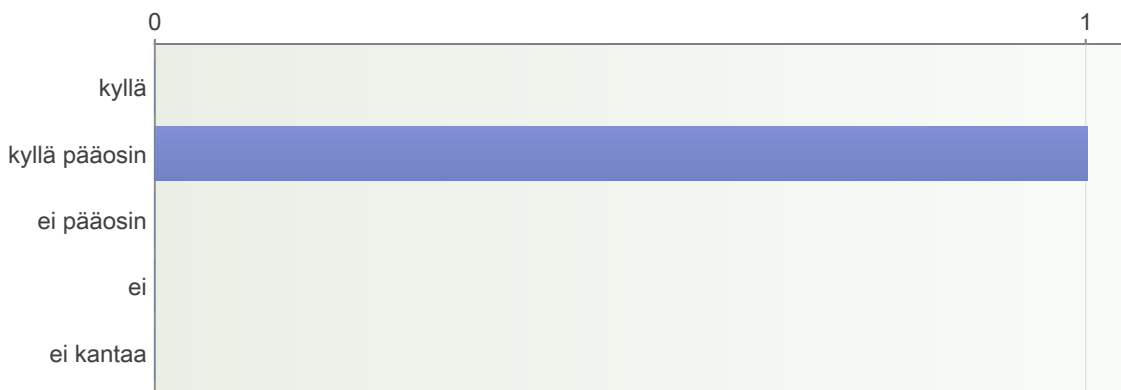
- Lakiesitys ei määrittele kenen kustannuksilla ja millä tavalla maakunta voi seurata, että sote-keskus tuottaa asiakkaansa kannalta riittävät ja tarpeelliset palvelut. Mitä pienempi kokonaisuusmäärä on, sitä vähemmän on suhteellisesti käytössä määrärahaa sote-keskusten toiminnan seurantaan ja ohjaukseen samoin kuin luonnollisesti palveluiden tuottamiseenkin. Toisaalta on oletettavaa, että erityisesti yksityisiä ym. sote-keskusten ylläpitäjiä ei liiemmin tarjoudu haja-asutusalueelle.

Lakiesitys ei riittävällä tarkkuudella huomioi niiden palvelujen järjestämistä, jotka eivät liity § 18 (sote-keskusten järjestämistä varten) ja niiden suhdetta kustannuksiin.

Jotta maakunta voisi kantaa vastuun järjestämisestä, tulisi maakunnan saada oikeus valita palveluntuottajat omalla alueellaan kriteerit täyttävien joukosta, ei vain ottaa vastaan kaikkia kriteerit täyttäviä. Jos palveluntarjoajia on suhteettoman suuri määrä, muodostuu maakunnalle kohtuuton hallintavelvoite.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

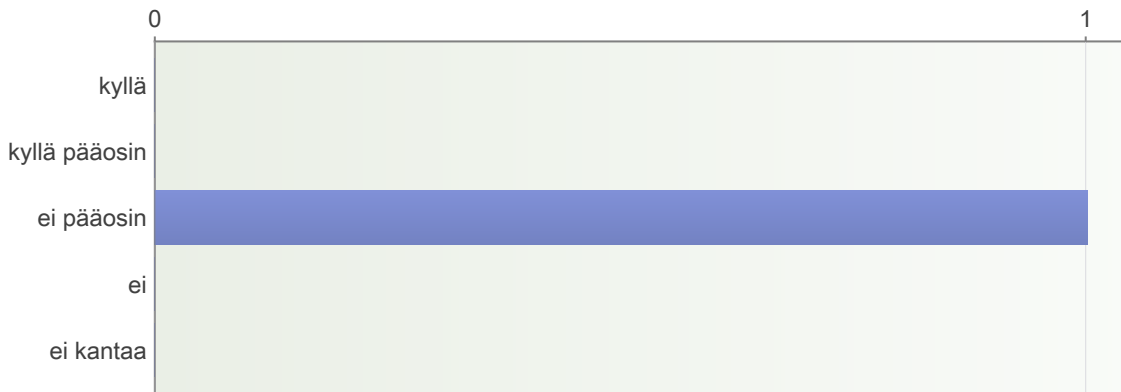
Vastaajien määrä: 1

- Yksityiset yritykset ja kilpailu tulevat haastamaan kaikki toimijat muuttamaan toimintatapojaan ja käytäntöjään, joilla voi vastata asiakkaiden tarpeisiin ja saada asiakkaat pysymään itsellään. Yksityisellä puolella on luovempia tapoja lähteä mukaan uusiin kokeiluihin (etenkin sähköisissä palveluissa.) Yksityinen puoli on valmiimpi ottamaan riskejä. Yksityisellä kaikkien toimintojen on oltava tuottavia ja kannattavia, joten täytyy lähteä mukaan uusiin innovaatioihin ja pitää kehittää palvelua pitääkseen asiakkaat tyytyväisinä.

Toisaalta, missä tutkimus ja tiedontuotanto ovat? Yksityisten kehittämät palvelut eivät aina perustu tutkittuun tietoon. Mikä on yritysten vastuu tutkimuksessa ja tiedontuotannossa? Yksityiset suojaavat usein oman kehitystyönsä, joten innovaatiot eivät välttämättä leviä muiden käyttöön.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

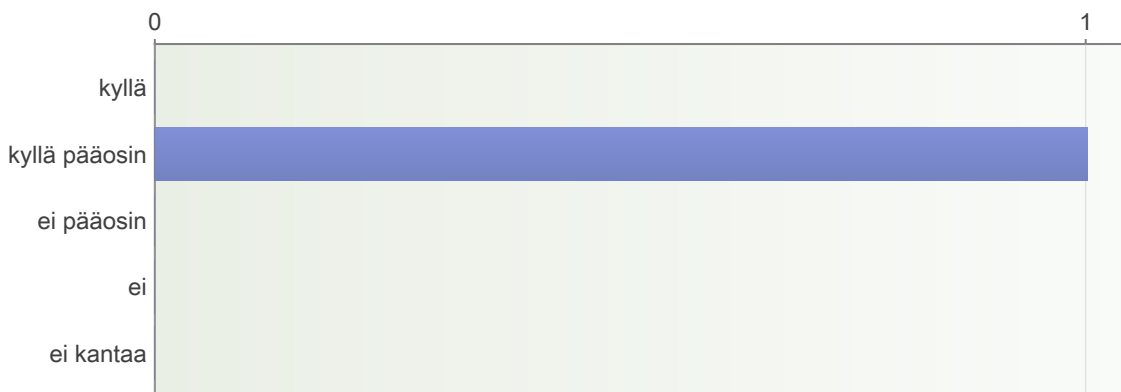
- Sote-kustannusten kasvun hillintä edellyttää palvelujen järjestämisvastuun keskittämistä, joka luo edellytykset palveluiden integraatiolle, saatavuuden parantamiselle sekä palveluiden tuottamisen nykyistä kustannustehokkaammin. Säästötavoitetta ei todennäköisesti saavuteta vuoteen 2029 mennessä. Muutostyö on laaja ponnistus, joka todennäköisesti tulee aluksi nostamaan kustannuksia. Esimerkiksi asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhtenäistäminen on useiden vuosien ponnistus, mikä edellyttää mittavia investointeja. Tietojen sujuva vaihto eri palvelutuottajien kesken toteutuu vähitellen. Potilas- ja asiakastietojärjestelmien yhtenäistämistä saatava hyöty näkyy vasta vuosien kuluttua.

Kansainvälisessä vertailussa terveydenhuollon kustannukset ovat kilpailukykyiset mm. muihin Pohjoismaihin verrattuna. Onko säästötavoite jo lähtökohtaisesti ylimitoitettu tavoiteaikaan nähden. Säästötavoitteisiin päästään palveluprosesseja tehostamalla, yhteensovittamalla (integraatio) ja päällekkäisiä toimintoja purkamalla. Valinnanvapauslaki tarkoittaa käytännössä sitä, että kuntalaisella voi olla samaan aikaan asiakkuus useammalle palveluntuottajalle, mikä muodostaa haasteen toimivan ja tehokkaan integraation toteutumiselle. Niin sanotun yhden luokun periaate ei toteudu, mikäli valinnanvapauslaki otetaan sellaisenaan käyttöön.

Toimintaympäristö muuttuu epästabiiliksi, esimerkiksi palveluvolyymien ennakointi on haasteellisempaa. Miten liikelaitos sopeuttaa ja mitoittaa palvelut muuttuvassa palveluympäristössä, jossa asiakkaalla on oikeus valita palvelutuottaja (esim. asumispalvelut)?

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvueluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sisältyykö esitykseen riski, että nykyinen palveluverkosto tulee jatkossa olemaan suppeampi kuin nykyinen palveluverkosto? Palvelun saavutettavuus muuttuu.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Koska sote-keskusten palveluvalikoiman pääpainon on terveydenhuollon palveluissa ja sosiaalipalveluiden osalta sote-keskuksen tehtäviin kuuluu ohjaus ja neuvonta, jota antaa sosiaalihuoltolain 6§ tarkoitettu ammattihenkilö. Ei voida puhua varsinaisesta sosiaali- ja terveyskeskuksesta, koska sosiaalipalvelut eivät käytännössä sisälly palveluvalikoimaan. Sosiaalipalvelujen neuvonta ja ohjaus palvelun osalta laissa ei määritellä tarkemmin palvelua antavan henkilön kelpoisuusehdoista. Kohdassa tulisi olla viittaus lakiin sosiaalihuollon ammattihenkilöstöstä (3§). Sote-keskusten velvoite lisätä palveluvalikoimaa pitäisi tarkoittaa käytännössä sitä, valinnanvapauden toteutuminen yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan ei tule toteutumaan saman arvoisesti.
Rajaamalla palvelu vain yleislääkäri- ja hoitajapalveluihin luodaan paremmat edellytykset sille, että sote-keskuksia (tai yksityisiä terveysasemia) on myös maakunnan alueen pienimmissä kunnissa. Valinnanvapauden yhdenvertaisuus eri alueilla asuville toteutuu paremmin.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksen mukaan julkisen ja yksityisen suunhoidonyksikön palveluvalikoima on sama, mikä luo hyvät edellytykset mm. laadun valonnalle ja yksiköiden väliselle vertailulle (mm. kustannukset ja jonotusajat).

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

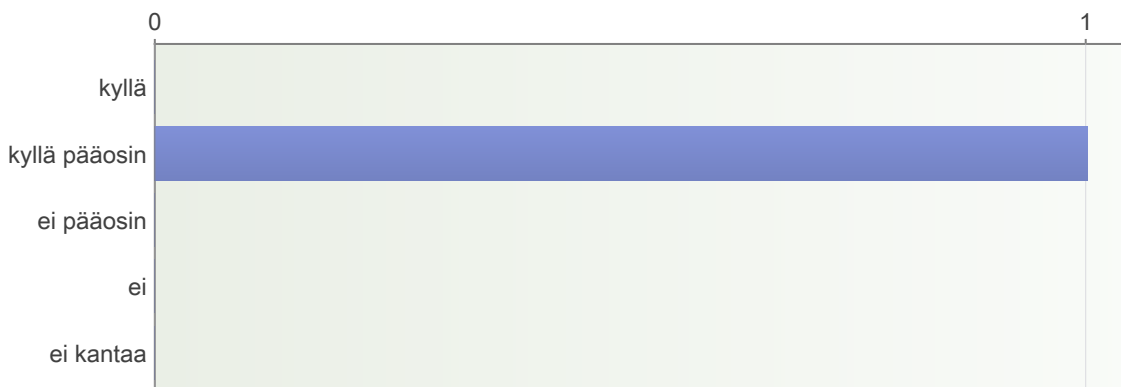
26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaalihuollon ammattihenkilön kelpoisuus tulee määritellä vähintään ammattikorkeakoulututkinnon (sosionomi, geronomi tms.) tasoiseksi, jotta voidaan turvata laadukas neuvonta ja ohjaus kaiken ikäisille. Ottaen huomioon mm. Lapin maakunnan pitkät etäisyydet, tulee lailla ja sen mukana seuraavalla rahoituksella turvata useita liikelaitoksen liikkuvia sosiaalihuollon ryhmiä ympäri maakuntaa. Sosiaalihuollon ammattihenkilön tulee voida tarjota etäpalveluja silloin, kun se on mahdollista. Ikäihmisten silmäsairauksen hoitaminen lähipalveluna on tärkeä uudistus.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

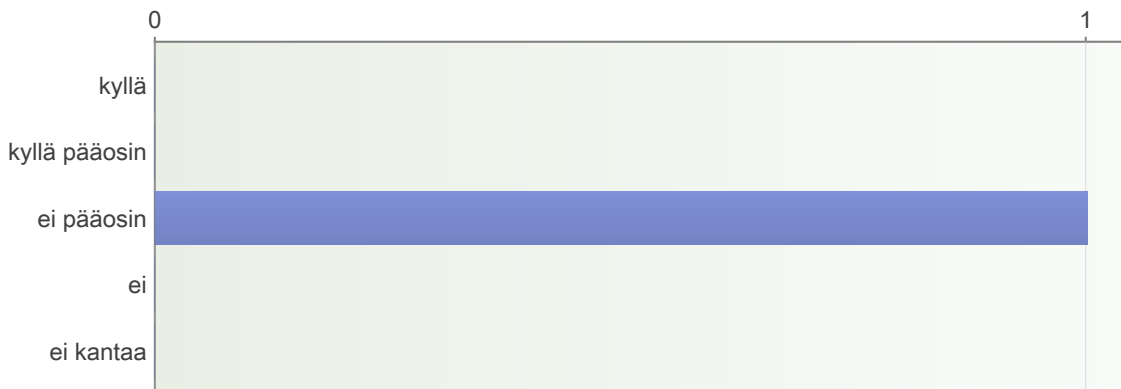
28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Suoran palveluntuottajan alihoitamisen riski täytyisi voida minimoida, jotta käytettäisiin riittävästi voimavaroja asiakkaan tai potilaan omahoitoon ohjaamiseen ja näin ollen liikelaitokselle ohjautuisivat vain liikelaitoksen palveluja välttämättä tarvitsevat. Kotona asuvien ikäihmisten suunhoitoon olisi lainsäädännön kautta turvattava alle 18-vuotiaiden suunhoidon tasoa vastaavat palvelut.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

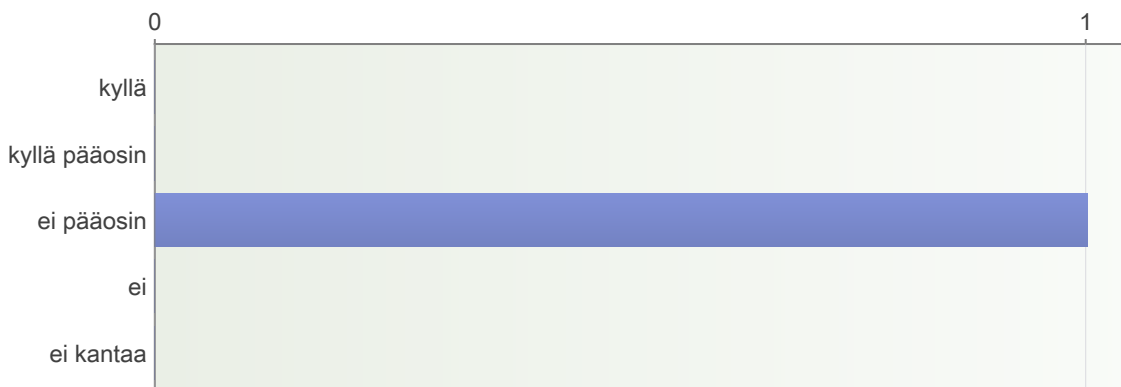
30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Katso kohta 19 D.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

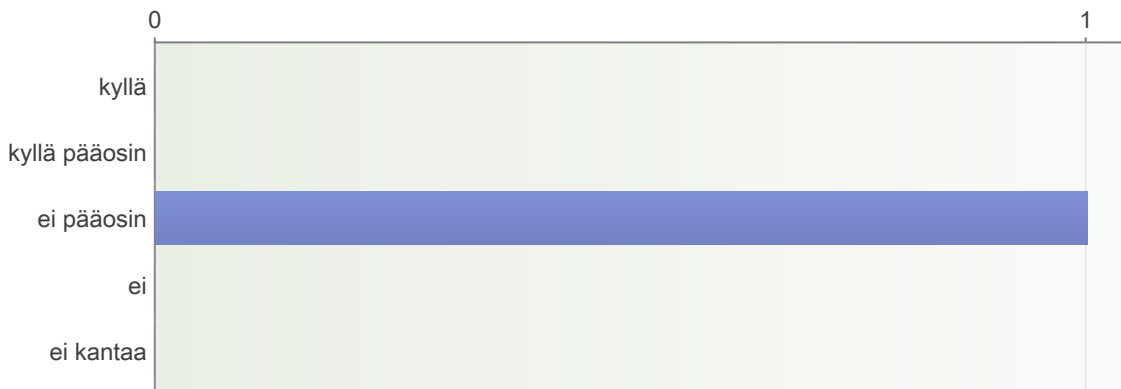
32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vain harvalla on mahdollisuus valita muuta kuin asuinpaikan mukaan. Kahden maakunnan rajalla valinnanvapaus voi toteutua ja tämä koskee eteläisintä Suomea. Maakunnan laadusta ja valikoimasta tulee olla tietoa julkisesti nähtävillä. He, jotka eivät kykene tekemään valintaa yksin tai läheisten tuella, tulee olla mahdollisuus asuinpaikan liikelaitoksen työntekijöiden tukeen.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Onko jokaisessa maakunnassa valittavana useita palveluyksiköitä? Palveluyksikön valinta edellyttää avointa tietoa ja vertailumahdollisuutta eri toimintayksiköiden palveluista.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa erikoissairaanhoidon palvelut on määritetty liian laajasti asiakassetelin piiriin. Myös päivystystoiminta vaarantuu.

Erityisesti kohdat 7 ja 11 jäävät epäselviksi, mitä näillä tarkoitetaan.

Asiakasseteli voi laajentaa yhteiskunnan rahoitusvastuulle tulevia palveluita.

Lakiluonnoksessa on nyt hyvin rajattuna setelien määrä yhteen eli asiakasseteliin. Kustannusten hallinnan ja yhdenvertaisten kriteerien kannalta on hyvä, että vain maakunnan liikelaitos voi myöntää asiakaseteleitä.

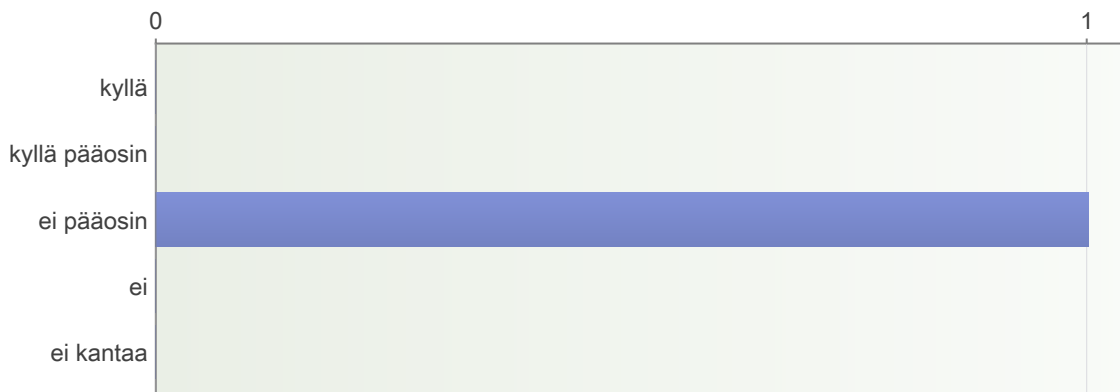
Toisaalta asiakkaan sujuvan hoitopolun ja palveluiden integroitumisen kannalta tämä aiheuttaa lisähaasteita.

Asiakassetelikäytäntö tukee yritystoimintaa, myös pienyrittäjillä on mahdollisuus hakeutua

asiakassetelituottajiksi. Tämä voi myös aktivoida uusien yritysten tulemistä alueelle. Asiakassetelikäytäntö voi tuottaa uusia toimintamalleja ja innovaatioita alueella. Asiakassetelin käyttöönotossa on huomioitava valvonnan osuus, joka tulee olemaan huomattavasti laajempaa kuin tällä hetkellä.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

38. Vapaamuotoiset huomiot.

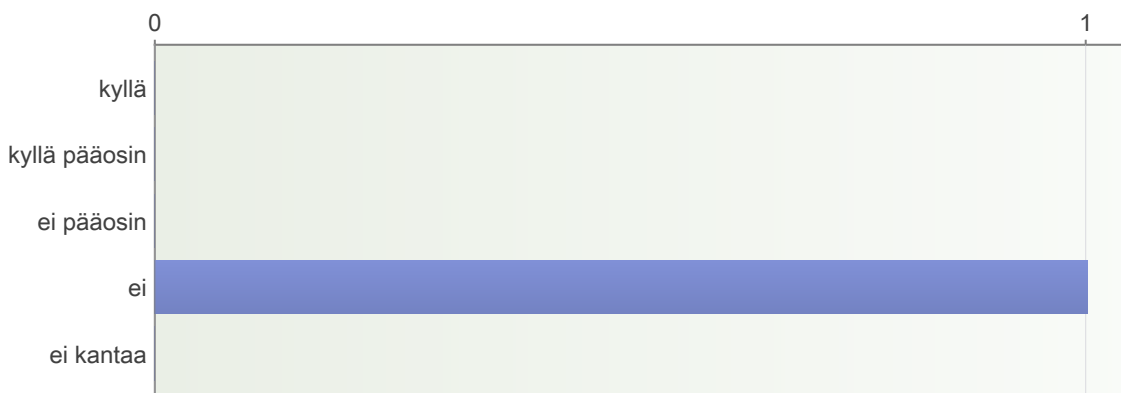
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan palvelustrategia ja kaikkien osapuolten siihen sitoutuminen on tärkeää, etteivät muut intressit kuin alueen asukkaiden palvelutarve ja kansalliset linjaukset ala ohjata sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotantoa. Maakunta joutuu ylläpitämään valmiutta tuottaa palveluja, vaikka ne pääsääntöisesti tuotettaisiinkin asiakassetelillä. Tämä johtanee kustannusten kasvuun.

Maakunnan ohjaus-, valvonta- ja sopimusmenettely tulee vaatimaan resursseja enemmän kuin nykyään. Asiakassetelin kriteerit on määriteltävä tarkoin.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mikäli asiakasseteliä on maakunnan tarjottava kaikkiin polikliinisesti toteutettaviin kirurgisiin toimenpiteisiin (näiden osuus sairaalan toimenpiteistä on kasvava), tämä voi tuottaa ongelmia erityisesti pienelle sairaalalle. Seteleitä tulisi myöntää suurta harkintaa käyttäen. Asiakkaan erikoissairaanhoidon palvelujen pirstoutumisen, hoidon yhteensovittamisen ja jatkuvuuden riskit ovat olemassa.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

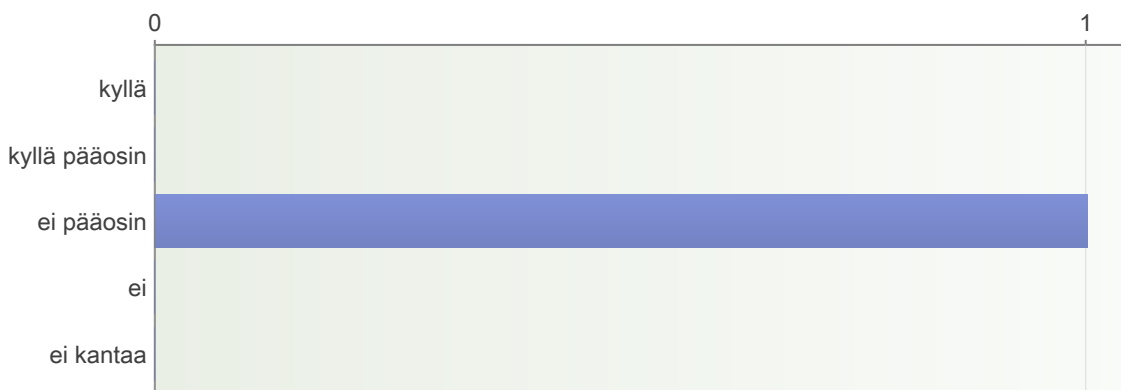
42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan valinnan ja vaikuttamisen mahdollisuuksien lisääminen on tärkeää. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta kaupunkien ja isojen taajamien asukkaat pääsevät halutessaan valitsemaan, koska siellä on tosiasiallisia valinnan mahdollisuuksia. Syrjäseuduilla asiakkaiden valinnanvapaus ei toteudu yhdenvertaisesti. Asiakkaalla on myös oikeus kieltäytyä asiakassetelistä, mikä on hyvä asia. Asiakassetelin voimaantumisen vaiheistaminen on kannatettavaa siirtymävaiheen ja hallitun toimeenpanon mahdollistamiseksi.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

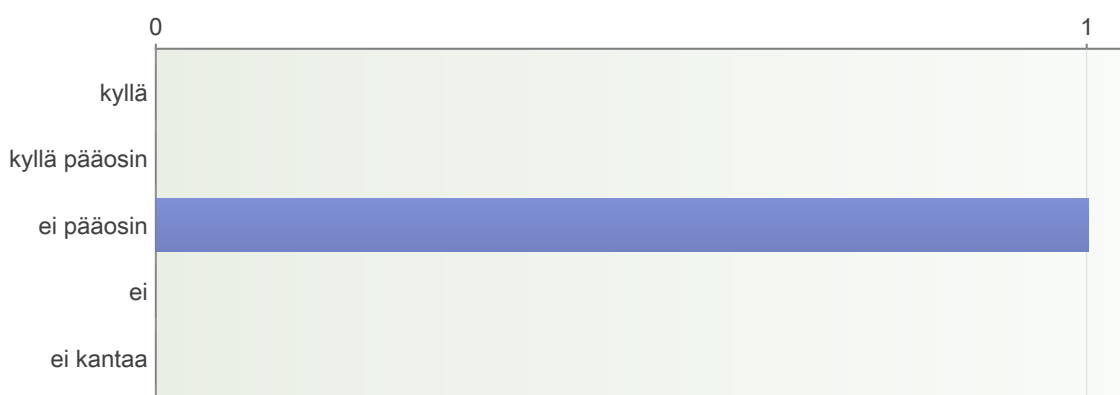
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan ohjaus-, valvonta- ja sopimusmenettelysäännökset luovat maakunnalle mahdollisuuksia järjestämisvastuun toteuttamiseksi, mutta samalla on olemassa riski riittävästä kokonaisuuden hallinnasta. Erityisen tärkeää on, että maakunnan palveluntuottajille asetetut kannusteet ovat linjassa maakunnan palvelustrategiaan asetettujen tavoitteiden kanssa. Maakunnalla tulee olla riittävät resurssit ja tiedot, jotta asiakkaan palvelutarve voidaan arvioida oikein ja asiakasta ohjata palvelutarvetta vastaaviin palveluihin. Tarvitaan jo ennakoivasti osaamista ja resursointia järjestäjäorganisaation hallintotehtäviin.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

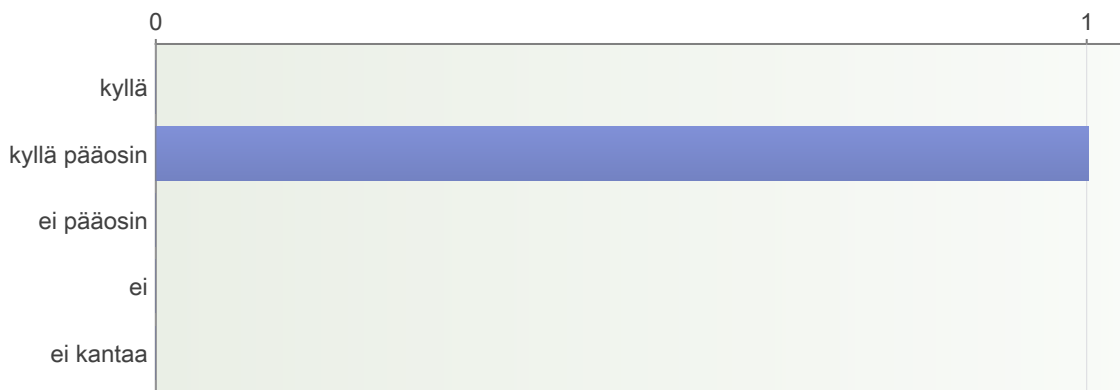
- Asiakasbudjetti on ideana hyvä, mutta laista ei selkeästi pysty lukemaan, miten se toteutetaan. Asiakasbudjetti perustuu asiakassuunnitelmaan, kuka valvoo suunnitelman tekoa ja sen toteutusta. Mitkä ovat sanktiot asiakassuunnitelman noudattamattomuudesta?

Asiakkaan palvelut saattavat sirpaloitua asiakassuunnitelmasta huolimatta. Osaavatko esimerkiksi vammaiset ja vanhukset itse tehdä päätöksiä omiin tarpeisiin perustuen. He tarvitsevat usein huoltajan/ohjaajan/edunvalvojan, jotta päätökset olisivat tarpeen mukaisia. Tarvitaan myös vahvaa palveluohjausta.

Onko jokaisen maakunnan alueella tarvittava määrä palveluita, joita budjetilla voi ostaa? Huomioivatko palvelut kulttuurin ja kielen? Saako palvelusetelillä palveluita esimerkiksi Norjasta (saamenkieliset palvelut).

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mikäli yksi asiakassuunnitelma saadaan toimivaksi malliksi ja käytännöksi, se on hyvä edistys.

”Maakunnan liikelaitoksen on oltava palvelutarpeen arvioinnissa ja asiakassuunnitelmaa laatiessaan yhteistyössä suoran valinnan palveluntuottajan ja muiden asiakkaan palveluja toteuttavien palvelun-tuottajien kanssa. Yhteistyöllä on mahdollistettava se, että arvioitaessa palvelutarvetta ja laadittaessa asiakassuunnitelmaa asiakas voi asioida mahdollisuuksien mukaan maakunnan liikelaitoksen kanssa sähköisesti tai muutoin ilman erillistä henkilökohtaista asiointia, jos se on palvelun tai hoidon kannalta perusteltua.”

Edellä mainittu kappale on ristiriidassa sosiaalihuoltolaissa mainitun palvelutarpeen arvioinnin (ShL 36-37) kanssa lapsiperheiden palveluiden osalta sekä myös ikäihmisten osalta. Asiakkaan henkilökohtainen tapaaminen on yksi sosiaalityön edellytyksistä (paikallistuntemus, elämäntunteminen).

Palvelutarpeen arviointi voi kestää maksimissaan 3 kuukautta, eli se ei ole läheskään aina yhdellä tapaamisella ohi. Asiakkaiden elämäntilanteet voivat olla monisyisiä. Paljon tukea tarvitsevien osalta riskiksi muodostuu palveluverkoston pirstaleisuus, jonka kokoamisesta vastaa asiakas itse.

Tiiviin ja henkilökohtaisen palveluohjauksen ja omatyöntekijyyden rooli korostuu.

LAPE:n kehittäjäasiakkaat:

Palvelutarpeen arviointi on tärkeä osa kuntoutusta, hoitoa ja tukea, joiden pitäisi perustua arvioon. Arvioinnissa ja suunnitelmassa tulisi olla aina sekä ammattilaisen että vanhemman nimet. Toteutuu tällä hetkellä huonosti/vaihtelevasti. Lastensuojelussa palvelutarpeen arviointi tällä hetkellä onnistuu, vammaispuolella arviointi ei onnistu. Palvelutarpeen arviointi tärkeää myös hoitolaitoksissa. Palvelutarpeen arviointi tärkeää myös hoitolaitoksissa

Onko tulevaisuudessa niin, että palvelutarpeen arvioinnissa paperit liikkuvat sote keskuksen ja maakunnan liikelaitoksen välillä, asiakasta ei kohdata?

Omatyöntekijä on arvioinnissa keskeinen. Sosiaalipuolella on oma työntekijä, miten terveydenhuollon puolella?

Onko kaikilla lapsilla oma työntekijä? Erityislapsilla on sosiaalihuoltolain mukaan omatyöntekijänä sosiaalityöntekijä

Omatyöntekijänä erityislapsella on ollut esim. kuntoutusohjaaja, huomionut koko perheen, korvaamaton apu, tietoa, vinkkejä, huomionut kokonaisuuden.

Tuleeko päällekkäistä työtä, mikä ero ja suhde on sote-keskuksen sosiaalihuollon työntekijällä ja maakunnan liikelaitoksen sosiaalityöntekijällä palvelutarpeen arvioinnissa?

Sote-keskuksen ohjauksen ja neuvonnan sosiaalipalvelujen osalta on oltava todellista: osaava ihminen joka tietää palvelut.

Lakiin tulee sisällyttää omatyöntekijä.

Sallan kehittäjäasiakkaat ja työntekijät:

Väheneekö byrokraatia? Tietääkö jatkossa, mihin pitää mennä, että saa palvelua?

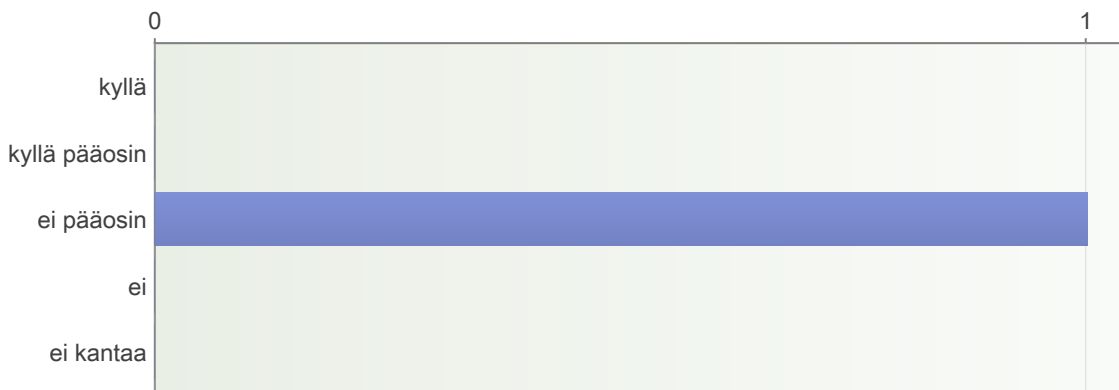
Pelko siitä, säilyykö palvelut omassa kunnassa. Tuleeko yksityisiä palveluja, siirtymä vaiheen hoitaminen.

Palveluista tulee olla faktatietoa ja niiden tulee olla sitovia. Paikallistuntemus palveluissa tulee säilyttää.

Yhteisessä asiakassuunnitelmassa tulee huomioida asiakkaan toiveet. Hyvää on se, että useampi miettii ja päättää. Lain toteutuksessa tulee pitää huoli, että ihmisten ei tarvitse juosta palvelujen perässä.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

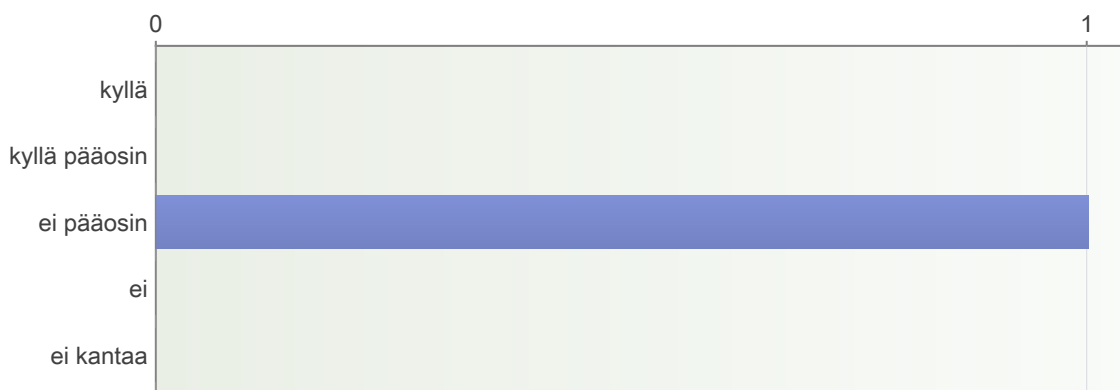
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Toteutuuko tasavertaisuus valtakunnallisesti, kun maakunta voi itse päättää suurelta osin palvelun laatua koskevat ehdot? Joku luvussa olevista ehdoista voi koskea vain tietyllä maakunnan alueella toimivia sote-keskuksia, mikä asettaa yritykset ja asiakkaat eriarvoiseen asemaan maakunnan sisällä.
LAPE:n kehittäjäasiakkaat:
Laatua koskevat asiat puuttuvat täysin. Palvelun tarjoajan omavalvontasuunnitelma tulee sisällyttää lakiin. Palvelutuottajan tulisi ilmoittaa:
 - yksilötaso: työntekijöiden koulutus, kokemus, lisäkoulutus, erikoisala
 - yksikötaso: työntekijöiden vaihtuvuus, koulutus/osaamisrakenne
 - asumisyksikkö: arvot, visio, tuen muodot, asumisen taso, käytännön toiminnot (peseytyminen, ruokailu, ulkoilu ym.)
 - mikä on peruspaketti – mitä saa ekstrana? Esimerkkinä: lapsi ei ole päässyt suihkuun, kunta ostanut suihkukerrat, henkilökunta ei tiennyt kuinka paljon.
 - mikä on hinta ja mitä hinta pitää sisällään?
 - asumisyksikön valinta on ehkä elämänpitäinen, tärkeää tietää kaikki mahdollinen käytäntöihin ja laatuun liittyvä
 - järjestäjän tulee kuvata palvelut yhdenmukaisesti, jotta asiakas osaa valita

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

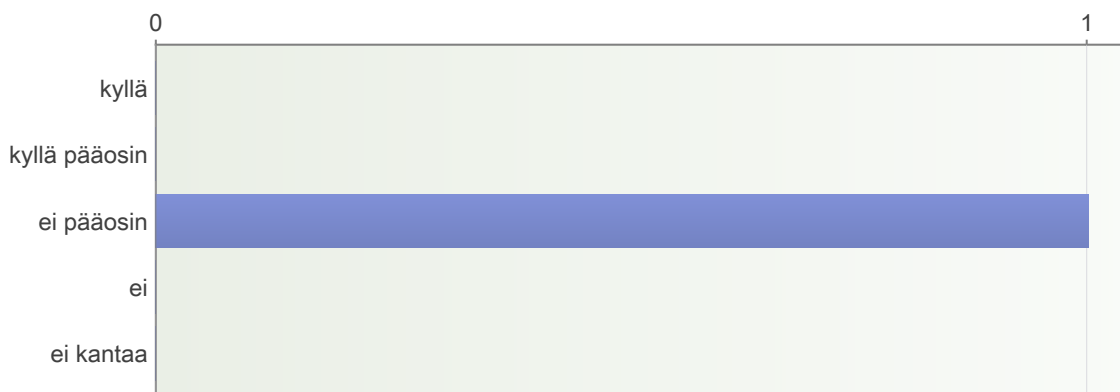
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestelmän kannalta kyllä, mutta asiakkaan kannalta eriarvoistaa eri maakunnissa asuvat.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

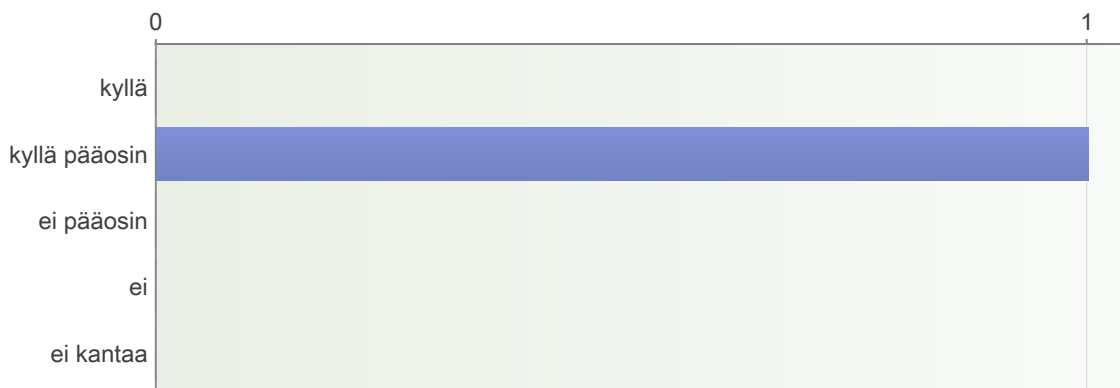
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ilmoitusmenettelyssä ei kerrota miten ilmoitetaan maakunnan ehtojen täytyminen (muoto), vaan vastuu jää maakunnalle. 46§:n mukaan maakunta hankkii viran puolesta tiedot. Onko maakunnalla tarkistusoikeus vain sopimuksen jälkeen?
Luettelo palveluntuottamisesta ja lyhyt selostus palvelujen sisällöstä määritellään julkisessa verkossa, mutta ei mitään palvelun laadusta. Voitaisiinko valtakunnallisesti tuottaa yhteinen tietokanta, jonka kautta olisi nähtävissä palvelujen laatu (Iso-Britannia).
Sopimuksessa on lyhyet irtisanomisajat, maakunta 30pv ja yksityinen 6kk?

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

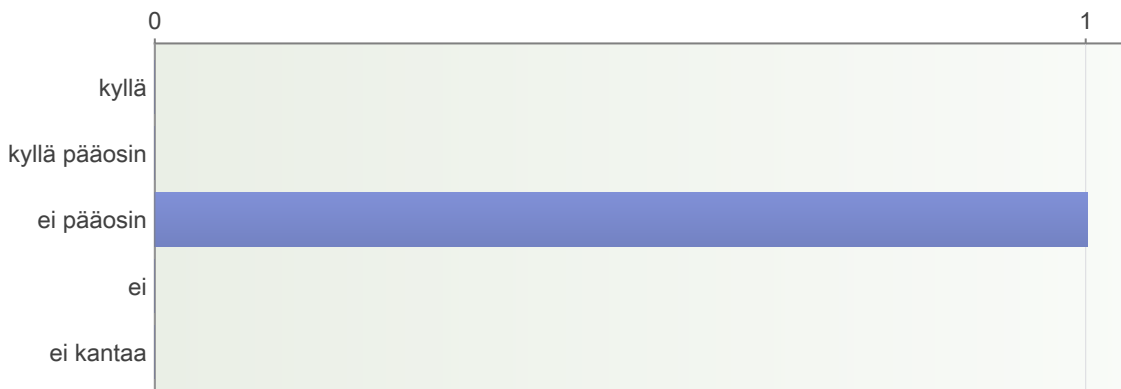
Vastaajien määrä: 1

- Palveluntuottaja voisi itse määritellä, millä alueella se tuottaa toimipisteensä ulkopuolelle, kuten asiakkaan kotiin, annettavia palveluja, jos niitä sisältyy suoran valinnan palveluihin. Mitä tämä tarkoittaa esimerkiksi pitkien etäisyyksien kunnissa/maakunnissa tai saamenkielisellä alueella? Onko valinnanmahdollisuuksia? Lisäksi lakitekstistä ei käy selkeästi, miten palveluntuottajien laatu varmistetaan, esimerkiksi omavalvontasuunnitelmia ei mainita.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

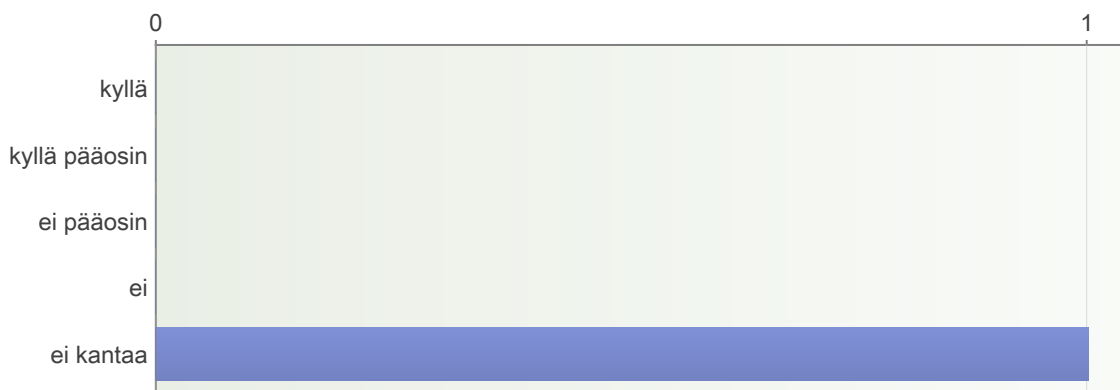
58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Määräytymisperusteet jäävät lakitekstissä ja sen perusteluissa epäselviksi ja niissä ei riittävästi huomioida esim. harvan asutuksen ja vinoutuneen väestörakenteen mukanaan tuomia kustannusvaikutuksia. Lakiesityksessä jäi epäselväksi se, kenen kustannuksiksi jäävät muut kuin § 18 mukaiset sote-keskusten terveydenhuollon peruspalvelut ja sosiaalihuollon ilman asiakassuhdetta tapahtuva neuvona ja ohjaus. Epäselväksi jää myös, missä vaiheessa päättyy sote-keskusten taloudellinen vastuu asiakkaan tai potilaan palveluista, kun asiakas siirtyy esimerkiksi sosiaalipalveluihin tai yliopistolliseen keskussairaalahoitoon.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

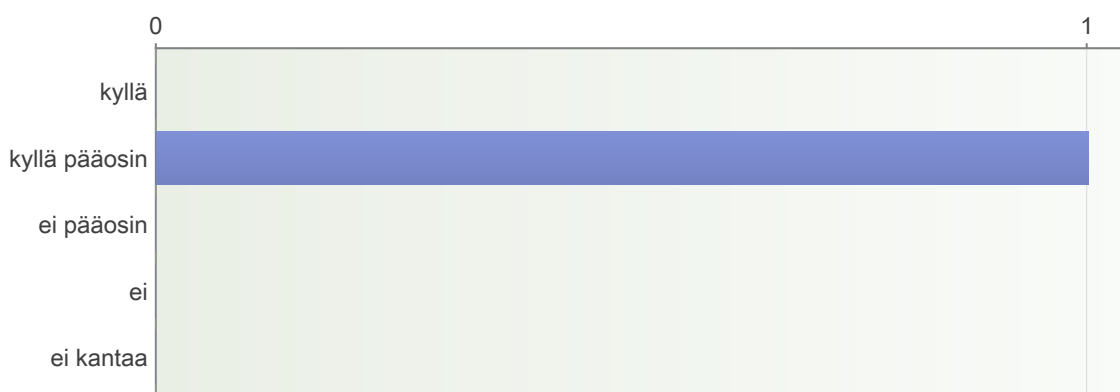
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakitekstistä ei selvinnyt kustannusten jakoperusteita sote-keskusten ja maakunnan vastuulla olevien kustannusten jaosta, joten on vaikea ottaa kantaa muihin korvauksiin.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Samojen ehtojen tulee täytyä sekä maakunnan että yksityisen tuottamissa sote-keskuksissa. On mahdollisuus, että yhdenvertaiset toimintaedellytykset turvataan lain perusteella. Toisaalta yksityinen ja julkinen suhtautuvat lakien antamiin reunaehtoihin eri tavalla ja yksityinen palveluntuotanto kyennee joustavammin tulkitsemaan sääntelyä julkisiin toimijoihin verrattuna.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

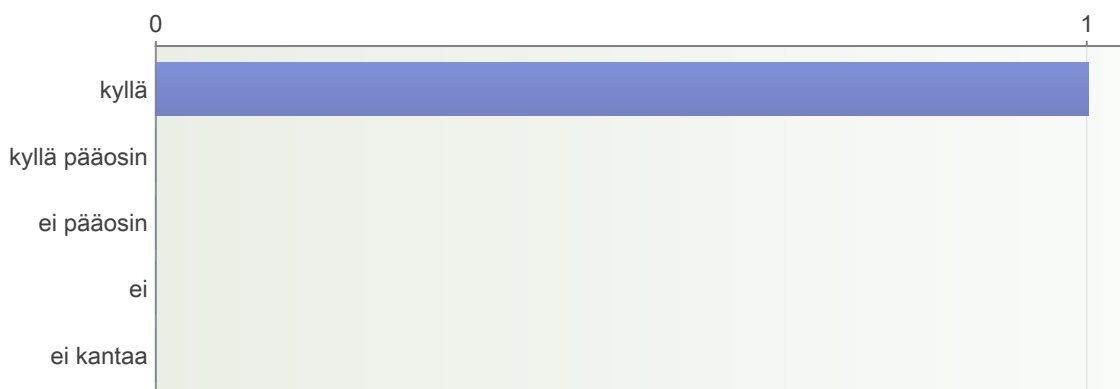
64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelut hoidetaan entisellä tavalla siihen asti, kun setelit otetaan käyttöön. Osa palveluista menee henkilökohtaisen budjetoinnin puolelle, osaako tai kykeneekö asiakas valitsemaan ja käyttämään asiakassetelin. Vaarana on, että ei löydy palveluntuottajia ja onko Lapissa tarjontaa kaikkiin palveluihin.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kyllä, mutta 2 kk on lyhyt aika valita oma sote-keskus. Miksi valintaa ei voi tehdä vasta silloin kun ensimmäisen kerran tarvitaan palvelua?

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

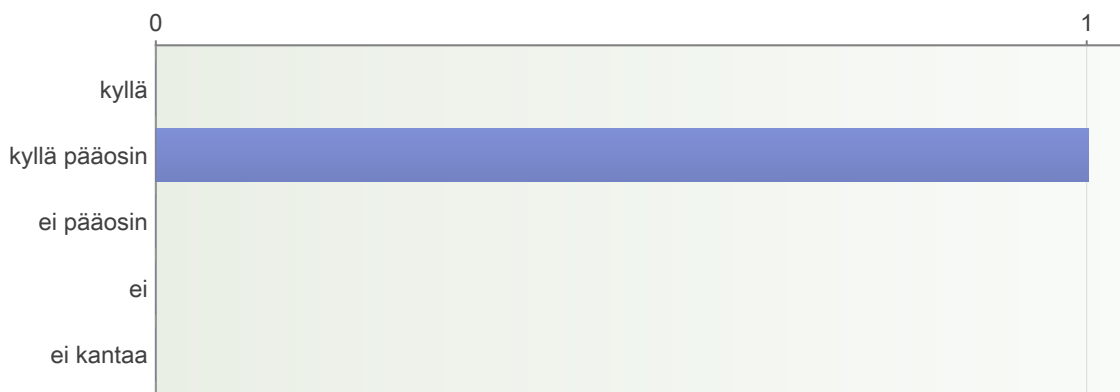

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

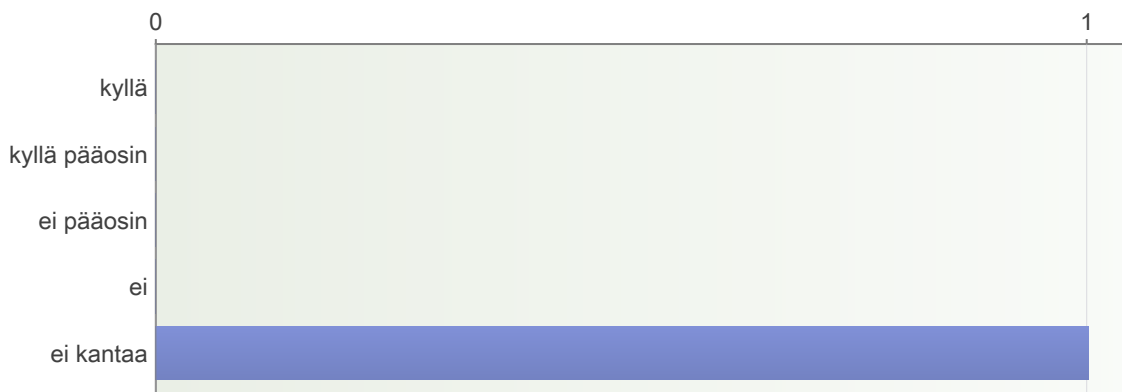
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Julkisen sektorin tarjoama suun terveydenhuolto voi rapistua ja tulee ehkä ajettua kokonaan alas. Suunhoidon asiakkaan on vaikea vertailla eri palveluntuottajia ja niiden laatua.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ei selvinnyt lakiesityksestä selkeästi.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutusten arviointia on näkemyksemme mukaan tehty, mutta ei riittävästi. Useassa kohtaa vaikutuksia ei ole pystytty arvioimaan, koska lakiluonnoksessa esitetystä mallista ei ole Suomessa kokemuksia. Tietoperustaa millä arviointia pitäisi tehdä ei ole kunnolla olemassa. Tarvittava tutkimustieto on puutteellista tai sitä ei ole ollenkaan.

Ne kohdat, joissa on selkeästi todettu riskit esimerkiksi pienten palveluntuottajien tai paljon palveluita käyttävien kohdalla, tulee ottaa huomioon lain jatkovalmistelussa erityisen huolellisesti. Puutteena on se, että valinnanvapauslain aiheuttamia kustannuksia, jotka uhkaavat monien asiantuntijoiden mukaan kasvaa, ei ole arvioitu riittävästi.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Ei vastauksia.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus ei tule toteutumaan Lapissa yhdenvertaisesti. Korkeintaan isompiin kaupunkeihin voi tulla terveydenhuoltoon ja asumispalveluihin tarjontaa (erillistä yritystoimintaa).

Voiko asiakas valita ja löytää oikean palvelun? Sote-keskus pitäisi olla terveyskeskus, josta saa sosiaalihuollon osaamista.

Lakiluonnos sisältää sosiaalihuollon ja integroituja palveluita tarvitsevan asiakkaan näkökulmasta lukuisia ongelmia, koska se on kirjoitettu palvelemaan nykyisen terveys/lääkärikeskuksen suhteellisen harvoin palveluja tarvitsevan asiakkaan ja palveluntarjoajan näkökulmasta.

Sosiaalihuollon palveluja tarvitsevan asiakkaan näkökulmasta sote-keskus on turha ja asiakkaiden luukuttamista lisäävä porras palvelujärjestelmässä, vaikka sen pitäisi olla kaikille kansalaisille ensimmäinen ovi avun piiriin. Myös ennaltaehkäisevästä näkökulmasta sote-keskuksen tulisi tarjota kokonaisvaltainen palvelukokemus, jossa olisi mahdollisuus varhaiseen tukeen ja hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseen. Lakiluonnoksessa sosiaalipalvelut on siirretty kokonaisuudessaan maakunnan liikelaitokseen ja sosiaalityö on kaventunut julkista valtaa käyttäväksi viranomaistyöksi.

Viranomaistyö on sosiaalihuollossa kuitenkin vain jäävuoren huippu. Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus ovat pääosin ihmisten kohtaamista, psykososiaalista tukea, asiakkaan elämänhallinnan lisäämistä, tukiverkoston rakentamista, monipuolista viestintää ja rakenteellista sosiaalityötä. Tällaista tukea ja apua tulisi olla saatavilla jo sote-keskuksessa.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.